

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

GIREDI YA 12

XITSONGA: RIRIMI RO ENGETELA RA VUMBIRHI (SAL)

PAPILA RA 2 (P2)

HUKURI 2011

TIMARAKA: 80

NKARHI: tiawara ti2

Papila leri ri na 7 wa tipheji.

SWITSUNDZUXO

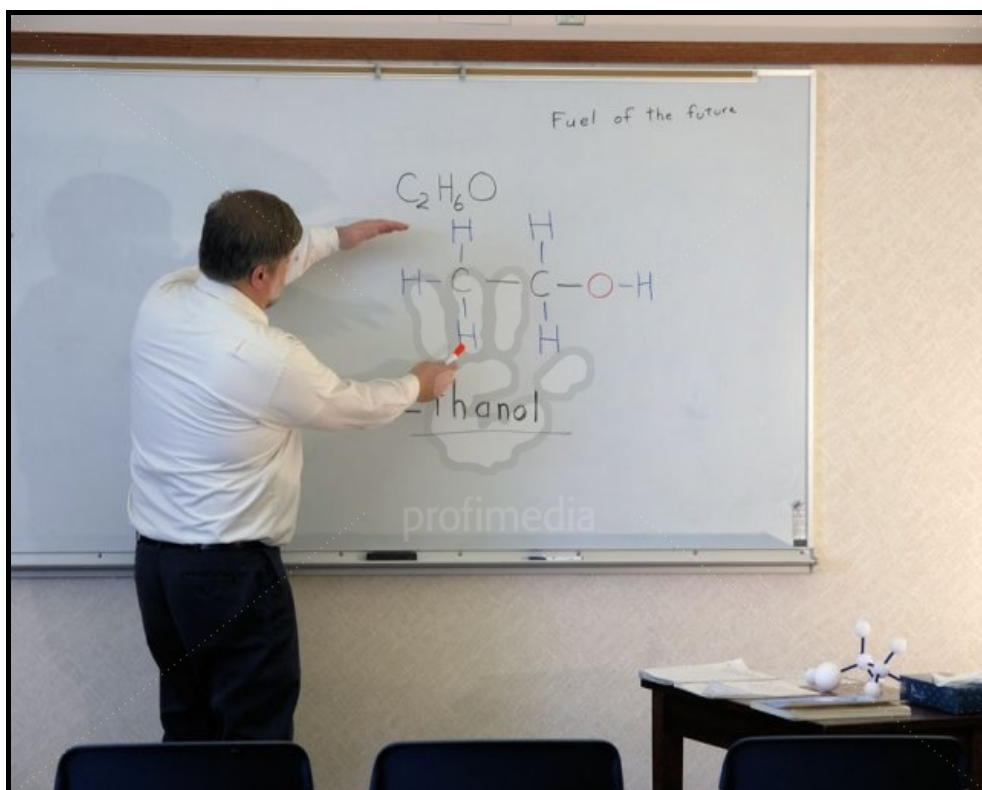
1. Papila leri ri avanyisiwile hi SWIYENGE SWINHARHU:
XIYENGE XA A: Switshuriwa swa switsalwana (40)
XIYENGE XA B: Switshuriwa swa switsalwambiko swo leha (20)
XIYENGE XA C: Switshuriwa swa switsalwambiko swo koma (20)
2. U languteriwa ku hlamula xivutiso XIN'WE eka xiyenge xin'wana na xin'wana.
3. Hlamula swivutiso hinkwaswo hi ririmi ra Xitsonga.
4. Sungula ku hlamula xivutiso XIN'WANA NA XIN'WANA eka pheji YINTSHWA.
5. Endla nkunguhato u nga si sungula ku tsala ntirho wa wena. Tsala nkunguhato wa wena u nga si sungula xitsalwana xa wena. U nga tirhisa mimepe yo hlengeleta miehleketo.
6. Le henhla ka pheji leyi ku fanele ku tsariwa hi maletere lamakulu leswaku i NKUNGUHATO.
7. Tirhisa kwalomu ka 60 wa timinete eka XIYENGE XA A, 30 wa timinete eka XIYENGE XA B na 30 wa timinete eka XIYENGE XA C.
8. Nombora nhlamulo hilaha swivutiso swi nomboriweke hakona.
9. Nyika nhlamulo yin'wana na yin'wana ya wena nhlokomhaka leyi faneleke.
10. Tsala hi vurhon'wana (swi saseka no vonaka).

XIYENGE XA A: SWITSHURIWA SWA SWITSALWANA**XIVUTISO XA 1****Swiletelo:**

- Hlawula nhlokomhaka YIN'WE ntsena leyi u yi twisisaka swinene kutani u tsala xitsalwana hi yona, kambe u nga humi emhakeni.
- Rhanga u endla nkunguhato u nga si sungula ku tsala.
- Xitsalwana xa wena xi fanele ku va na kwalomu ka 200–250 wa marito.

- 1.1 Siku leri ndzi nga tinghenisa ekhomyeni. [40]
- 1.2 Rungula hi nghozi ya mimovha leyi u nga tshama u yi vona. [40]
- 1.3 Tsala xitsalwana hi nkoka wa tipolitiki eka vantshwa. [40]
- 1.4 Rungula hi nhluvuko lowu tisiweke hi mfumo wa xidemokirasi. [40]
- 1.5 Hlamusela hi mudyondzisi loyi u n'wi rhandzaka exikolweni xa ka n'wina.

Xifaniso xa 1

[Xifaniso lexi xi huma eka www.google.com]

[40]

1.6 Hi ku pfuniwa hi xifaniso lexi nga laha hansi tsala xitsalwana u rungula hi nhlawulo wa miganga lowu veke kona hi siku ra 18 Mudyaxihi 2011.

Xifaniso xa 2

[Xifaniso lexi xi huma eka www.google.com]

[40]

1.7 Hi ku pfuniwa hi xifaniso lexi nga laha hansi hlamusela hi vubihi bya swipyopyi na swidzidziharisi eka vantshwa.

Xifaniso xa 3

[Xifaniso lexi xi huma eka nkandziyiso wa va ka Nova Development Corporation]

[40]

- 1.8 Hi ku leteriwa hi khathuni leyi nga laha hansi tsala xitsalwana u hlamusela hi tindlela ta mafambiselo ya mahungu eAfrika-Dzonga.

Xifaniso xa 4

[Xifaniso lexi xi huma eka nkandziyiso wa va ka *Nova Development Corporation*]

[40]

NTSENGO WA XIYENGE XA A: 40

XIYENGE XA B: SWITSHURIWA SWA SWITSALWAMBIKO SWO LEHA**XIVUTISO XA 2****Swiletelo:**

- Hlawula nhlokomhaka YIN'WE ntsena leyi u yi twisisaka swinene kutani u tsala xitsalwambiko hi yona, kambe u nga humi emhakeni.
- Rhanga u endla nkunguhato u nga si sungula ku tsala.
- Xitsalwambiko xa wena xi fanele ku va kwalomu ka 80–100 wa marito.
- Sungula nhlamulo ya wena eka pheji yintshwa.

2.1 N'wangulano

Tsala n'wangulano exikarhi ka vantshwa vambirhi lava bulaka hi ku pfuna ka dyondzo.

[20]**2.2 Papila ra xikaya**

Tsalela munghana wa wena papila u n'wi hoyozela loko a kumile ntirho lowu a wu dyondzeleke.

[20]**2.3 Xiviko**

Tsala xiviko xa ndzavisiso lowu u wu endleke wa swivangelo swa ku xwa ka vadyondzi va xikolo xa n'wina.

[20]**2.4 Papila ra ximfumo**

Tsalela Khanselara wa wadi ya n'wina papila u vilela hi xiyimo xa mapatu ya ndhawu ya ka n'wina.

[20]**NTSENGO WA XIYENGE XA B: 20**

XIYENGE XA C: SWITSHURIWA SWA SWITSALWAMBIKO SWO KOMA**XIVUTISO XA 3****Swiletelo:**

- Hlawula nhlokomhaka YIN'WE ntsena leyi u yi twisisaka swinene kutani u tsala xitsalwambiko hi yona, kambe u nga humi emhakeni.
- Rhanga u endla nkunguhato u nga si sungula ku tsala.
- Xitsalwambiko xa wena xi fanele ku va kwalomu ka 60–80 wa marito.
- Sungula nhlamulo ya wena eka pheji yintshwa.

3.1 Khadi

Tsala khadi ra xirhambo ra nkhuvo wo pfula ribye ra xitsundzuxo.

[20]**3.2 Phositara**

Ku lava ku va na fesitivhali ya vuyimbeleri bya vukhongeri endhawini ya ka n'wina. Tsala phositara leyi nga ta tivisa vanhu hungu leri.

[20]**3.3 Fulayara**

Ku na hodela leyi yi lavaka ku pfula laha u tshamaka kona. Tsala fulayara ya hodela leyi.

[20]

NTSENGO WA XIYENGE XA C: 20
NTSENGO WA TIMARAKA: 80